

ELEMENTI ZA OZNAČAVANJE VJEROVATNE ZARAŽE ŠETNIM ORGANIZMOM I ELEMENTI ZA ODREĐIVANJE NJEGOVOG MOGUĆEG ŠIRENJA

1. Elementi koji se uzimaju u obzir za označavanje određene kategorije kao vjerovatno zaražene štetnim organizmom, u skladu sa članom 5 stav 1 tačka b alineja 2 ovog pravilnika su sljedeći:

a) određeno bilje uzgojeno na mjestu proizvodnje koje je označeno kao zaraženo u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika;

a) mjesto ili mjesta proizvodnje koja su povezana sa proizvodnjom određenog bilja koje je označeno kao zaraženo u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika, uključujući mjesta proizvodnje na kojima se direktno ili preko zajedničkog izvođača radova koriste ista oprema i objekti za proizvodnju;

b) određeno bilje koje je proizvedeno na mjestu ili mjestima proizvodnje iz tačke 1 podtačke b ovog priloga ili se nalazilo na takvim mjestima proizvodnje u vrijeme dok je određeno bilje označeno kao zaraženo u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika bilo prisutno na mjestu proizvodnje iz podtačke a ove tačke;

d) prostorije u kojima se rukuje određenim biljem iz mjesta proizvodnje iz podtač. a, b i c ove tačke;

e) sve mašine, vozila, posude, skladišta ili njihovi dijelovi i svi drugi predmeti, uključujući materijal za pakovanje, koji su mogli doći u kontakt sa određenim biljem koje je u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika označeno kao zaraženo;

f) svo određeno bilje koje je bilo uskladišteno u bilo kojem objektu ili je bilo u kontaktu sa bilo kojim predmetom iz podtačke e ove tačke ovog priloga prije čišćenja i dezinfekcije tih objekata i predmeta;

g) na osnovu rezultata istraživanja i testiranja u skladu sa članom 5 stav 1 tačka a ovog pravilnika, kad je riječ o krompiru, krtolama ili biljke koje su sestrinski ili roditeljski/majčinski klonski srodne određenom bilju, a kad je riječ o paradajzu, biljke iz istog izvora kao određeno bilje koje je u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika označeno kao zaraženo, a za koje se uprkos negativnom rezultatu testa na štetni organizam smatra da je vjerovatno zaraženo zbog klonske srodnosti;

h) mjesto ili mjesta proizvodnje određenog bilja iz podtačke g ove tačke;

i) mjesto ili mjesta proizvodnje određenog bilja na kojima se za navodnjavanje ili prskanje upotrebljava voda označena kao zaražena u skladu sa članom 5 stav 5 tačka a ili kao vjerovatno zaražena u skladu sa članom 5 stav 5 tačka b, ovog pravilnika;

j) određeno bilje proizvedeno u proizvodnim jedinicama koje su poplavljene površinskim vodama za koje je potvrđeno da su zaražene ili su vjerovatno zaražene.

2. Za određivanje mogućeg širenja štetnog organizma u skladu sa članom 5 stav 1 tačka c ovog pravilnika i članom 5 stav 5 tačka b ovog pravilnika razmatraju se sljedeći elementi:

a) na obilježenom području uspostavljenom u skladu sa članom 5 stav 1 tačka b ovog pravilnika:

- blizina drugih mjesta proizvodnje na kojima se uzgaja određeno bilje;

- zajednička proizvodnja i upotreba zaliha krtola za sadnju;

- mjesta proizvodnje na kojima se za navodnjavanje ili prskanje određenog bilja koriste površinske vode ako postoji ili je postojala opasnost od oticanja površinskih voda sa mjesta proizvodnje koja su u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika označena kao zaražena ili od njihovog poplavlivanja;

b) ako su površinske vode u skladu sa članom 5 stav 7 tačka a ovog pravilnika označene kao zaražene ili kao vjerovatno zaražene u skladu sa članom 5 stav 7 tačka b ovog pravilnika:

- mjesto ili mjesta proizvodnje određenog bilja koja se graniče sa ili su ugrožena poplavlivanjem površinskom vodom koja je označena kao zaražena ili kao vjerovatno zaražena;

- svako zasebno područje navodnjavanja koje je povezano sa površinskim vodama koje su označene kao zaražene ili kao vjerovatno zaražene;

- vode povezane sa površinskom vodom koja je označena kao zaražena ili kao vjerovatno zaražena, uzimajući u obzir:

— smjer i brzinu toka vode koja je označena kao zaražena ili kao vjerovatno zaražena;

— prisustvo divljih biljaka domaćina iz porodice Solanaceae.

FITOSANITARNE MJERE ZA ISKORJENJIVANJE ŠTETNOG ORGANIZMA

1. Određeno bilje koje je označeno kao zaraženo uništava se ili zbrinjava u skladu sa jednom ili više sljedećih fitosanitarnih mjera:

- a) upotreba kao hrana za životinje nakon toplotne obrade koja ne ostavlja nikakvu mogućnost preživljavanja štetnog organizma;
- b) odlaganje na službeno odobreno mjesto za zbrinjavanje otpada na kojem nema utvrđenog rizika od širenja štetnog organizma u životnu sredinu, npr. cijedenjem kroz pore tla do poljoprivrednog zemljišta;
- c) spaljivanje;
- d) industrijska prerada tako da se direktno i odmah dopremi u pogon za preradu sa službeno odobrenim objektima za zbrinjavanje otpada za koji je dokazano da nema utvrđenog rizika od širenja štetnog organizma i u kojem postoji sistem za čišćenje i dezinfekciju najmanje onih prevoznih sredstava koja napuštaju pogon za preradu;
- e) druge mjere, pod uslovom da se dokaže da nema utvrđenog rizika od širenja štetnog organizma, a o ovim mjerama i njihovoj opravdanosti Uprava obavještava Evropsku Komisiju.

Sav preostali otpad koji je povezan sa prethodno navedenim mjerama ili je nastao kao rezultat tih mjera zbrinjava se primjenom metoda koje su službeno odobrene u skladu sa Prilogom 6.

2. Određeno bilje koje je označeno kao vjerovatno zaraženo u skladu sa članom 6 stav 2 ovog pravilnika, upotrebljava se na odgovarajući način ili zbrinjavanje, pod nadzorom Uprave. Uprava u zavisnosti tipa određenog bilja, odobrava sljedeći način upotrebe i povezano zbrinjavanje otpada nastalog od tog određenog bilja:

- a) kad je riječ o krtolama krompira:
 - upotrijebiti ih kao krtole namijenjene prehrani, koje su pakovane na mjestu sa odgovarajućim objektima za zbrinjavanje otpada i koje su spremne za neposrednu isporuku i upotrebu bez naknadnog prepakivanja. Krtolama za sadnju može se rukovati na istom mjestu samo ako se to radi odvojeno ili nakon čišćenja i dezinfekcije; ili
 - upotrijebiti ih kao krtole namijenjene industrijskoj preradi, uz direktnu i brzu dostavu do pogona za preradu sa odgovarajućim objektima za zbrinjavanje otpada i sistemom za čišćenje i dezinfekciju najmanje onih prevoznih sredstava koja napuštaju pogon za preradu; ili
 - neki drugi način upotrebe ili zbrinjavanje, pod uslovom da se dokaže da nema utvrđenog rizika od širenja štetnog organizma i uz odobrenje Uprave;
- b) ako su površinske vode u skladu sa članom 5 stav 7 tačka a ovog pravilnika označene kao zaražene ili kao vjerovatno zaražene u skladu sa članom 5 stav 7 tačka b ovog pravilnika ili su navedene kao jedan od elemenata mogućeg širenja štetnog organizma u skladu sa Prilogom 3 tačka 2 ovog pravilnika:
 - vrši se godišnji posebni nadzor u odgovarajućim intervalima, uključujući uzorkovanje površinskih voda i, gdje je odgovarajuće, divljih biljaka domaćina iz familije *Solanaceae* u relevantnim izvorima vode i obezbjeđuje se da se na uzorcima izvrše testiranja iz Priloga 1;
 - uvode se službene kontrole programa navodnjavanja i prskanja, uključujući zabranu upotrebe vode za navodnjavanje koja je označena kao zaražena ili kao vjerovatno zaražena i prskanje određenog bilja i, gdje je odgovarajuće, drugih gajenih biljaka domaćina iz familije *Solanaceae* radi sprečavanja širenja štetnog organizma;
 - ako je tekući otpad zaražen, uvode se službene kontrole zbrinjavanja čvrstog ili tekućeg otpada koji se ispušta iz pogona za industrijsku preradu ili pogona za pakovanje na mjestima proizvodnje u kojima se rukuje određenim biljem;
- (c) izuzetno od podtačke b primjenjuju se sljedeća izuzeća:
 - izuzetno od podtačke b alineja 1 Uprava može odlučiti da ne vrši godišnje posebne nadzore površinskih voda koje su označene kao zaražene ili vjerovatno zaražene sve dok nema indikacija (nagoveštaja) da se status štetnog organizma u obilježenom području promijenio;
 - izuzetno od tačke b alineja 2 upotreba vode koja je zabranjena da se upotrebljava može se dopustiti u staklenicima, pod službenim nadzorom, za navodnjavanje i prskanje biljaka paradajza i drugih biljaka domaćina namijenjenih krajnjoj potrošnji i preradi, pod uslovom da se dezinfikuje odgovarajućim metodama ili da je intenzivnim uzorkovanjem i ispitivanjem ustanovljeno da je slobodna od tog štetnog organizma.

3. Odgovarajuće metode za čišćenje i dezinfekciju predmeta iz člana 6 stav 3 ovog pravilnika su one za koje je utvrđeno da nema utvrđenog rizika od širenja štetnog organima i primjenjuju se pod nadzorom Uprave.

4. Mjere koje se preduzimaju u obilježenim područjima koja su uspostavljena u skladu sa članom 5 ovog pravilnika i na koja se upućuje u članu 6 stav 6 ovog pravilnika, su:

4.1. Mjere koje se preduzimaju na mjestima proizvodnje koja su u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika označena kao zaražena:

4.1.1. U proizvodnoj jedinici ili u jedinici za proizvodnju u zaštićenom prostoru, koja je u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika označena kao zaražena preduzimaju se sljedeće mjere:

- 1) tokom prve četiri vegetacijske godine nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza, uklanjanje samoniklog određenog bilja i drugih divljih biljaka iz porodice *Solanaceae* koje su domaćini štetnog organizma i zabrana sadnje određenog bilja, sjemena krompira i sjemena paradajza, uzimajući u obzir biologiju štetnog organizma, gajene biljke domaćine iz familije *Solanaceae* i biljaka vrste *Brassica* za koje je utvrđen rizik od preživljavanja štetnog organizma;
- 2) od pete godine nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza, nakon što se ispune uslovi iz podtačke 1 ove tačke i ako tokom službenih kontrola najmanje dvije uzastopne vegetacijske godine prije sadnje u proizvodnoj jedinici nije pronađeno samoniklo određeno bilje niti su pronađene divlje biljke domaćini iz familije *Solanaceae*, dozvoljava se sadnja isključivo krtola krompira, osim onih namijenjenih reprodukciji drugog krompira, a izvađene krtole krompira ili biljke paradajza gde je odgovarajuće, testiraju se u skladu sa Prilogom 1;
- 3) nakon prve proizvodnje određenog bilja u skladu sa podtačkom 2 ove tačke i nakon odgovarajućeg plodoreda od najmanje dvije godine ako se uzgajaju krtole za sadnju vrši se nadzor iz člana 3 ovog pravilnika;
- 4) tokom prvih pet vegetacijskih godina nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza, uklanjanje samoniklog određenog bilja i divljih biljaka iz familije *Solanaceae* koje su domaćini štetnog organizma;

5) tokom prve tri godine nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza, održavanje proizvodne jedinice na ugaru ili sisanje žitarica, u skladu sa utvrđenim rizikom, ili održavanje trajnih pašnjaka sa čestim niskim košenjem ili intenzivnom ispašom ili proizvodnja sjemenske trave;

6) u četvrtoj i petoj godini nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza, sadnja biljaka koje nisu domaćini štetnog organizma i za koje ne postoji utvrđena mogućnost preživljavanja ni širenja štetnog organizma;

7) od šeste godine nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza, ako su ispunjeni uslovi iz podtač. 4, 5 i 6 ove tačke i ako tokom službenih kontrola najmanje dvije uzastopne vegetacijske godine prije sadnje u proizvodnoj jedinici nije pronađeno samoniklo navedeno bilje niti su pronađene divlje biljke iz familije *Solanaceae* koje su domaćini štetnog organizma, dozvoljava se proizvodnja krtola za sadnju ili drugih krtola, a izvađene krtole krompira odnosno ubrane biljke paradajza testiraju se u skladu sa Prilogom 1.

4.1.2. U svim ostalim proizvodnim jedinicama zaraženog mjesta proizvodnje i pod uslovom da je Uprava utvrdila da je uklonjen rizik od pojave samoniklog određenog bilja odnosno divljih biljaka iz familije *Solanaceae* koje su domaćini štetnog organizma, primjenjuju se sljedeći uslovi:

1) mogu se gajiti sertifikovane krtole krompira u proizvodnim jedinicama u kojima se najmanje dvije godine nije uzgajao krompir ni druge gajene biljke domaćini iz familije *Solanaceae* i ako su ispunjeni svi sljedeći zahtjevi:

a) istraživanja koja je sprovela Uprava pokazala su da je izvor zaraze na mjestu proizvodnje bio samo klonski, a ne kontaktom sa drugim partijama krtola;

b) ta se istraživanja zasnivaju na zapisnicima o testiranju svih drugih partija krompira koje su gajene na mjestu proizvodnje kao i na istraživanjima drugih mogućih izvora zaraze, a posebno obližnjih vodotoka;

c) krtole proizvedene u tim proizvodnim jedinicama testirani su prije stavljanja na tržište u skladu sa Prilogom 1.

2) u ostalim slučajevima primjenjuju se sljedeći uslovi:

a) u vegetacijskoj godini nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:

- kad je riječ o krompiru, ili nije dozvoljena sadnja krtola, biljaka ni sjemena krompira, kao ni drugih gajenih biljaka iz familije *Solanaceae* koje su domaćini štetnog organizma, ili je dozvoljena sadnja sertifikovanih krtola za sadnju isključivo radi proizvodnje krtola namijenjenih prehrani;

- kad je riječ o paradajzu, dozvoljava se sadnja biljaka paradajza uzgojenih iz sjemena, koje ispunjava zahtjeve propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2072, isključivo za proizvodnju plodova;

b) u drugoj vegetacijskoj godini nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:

- dozvoljena je sadnja isključivo sertifikovanih krtola za sadnju ili krtola za sadnju za koje je testovima potvrđeno odsustvo štetnog organizma i uzgojeni su pod službenom kontrolom na mjestima proizvodnje koja nisu navedena u tački 4.1. ovog Priloga, radi proizvodnje krtola za sadnju ili drugih krtola;

- za proizvodnju rasada ili plodova dozvoljava se sadnja samo onih biljaka paradajza koje su uzgojene iz sjemena koje ispunjava zahtjeve propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2072, ili, kad je riječ o vegetativnom razmnožavanju, iz biljaka paradajza proizvedenih iz takvog sjemena i uzgojenih pod službenim nadzorom na mjestima proizvodnje koja nisu navedena u tački 4.1. ovog Priloga;

c) najmanje još u trećoj vegetacijskoj godini nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:

- za proizvodnju krtola za sadnju ili drugih krtola dozvoljava se sadnja isključivo sertifikovanih krtola za sadnju ili krtola za sadnju uzgojenih pod službenim nadzorom;

- za proizvodnju rasada ili plodova dozvoljava se sadnja samo onih biljaka paradajza koje su uzgojene iz sjemena koje ispunjava zahtjeve propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2072, ili biljaka paradajza koje su pod službenim nadzorom uzgojene iz takvih biljaka;

d) u svakoj od vegetacijskih godina iz tač. a, b i c preduzimaju se mjere za uklanjanje samoniklih biljaka krompira i divljih biljaka iz porodice *Solanaceae* koje su domaćini štetnog organizma, ako su prisutne, kao i da se u odgovarajućim intervalima sprovede službene kontrole zasada, a u svakoj se proizvodnoj jedinici za krompir izvađene krtole testiraju u skladu sa Prilogom 1.

4.1.3. Odmah nakon utvrđivanja zaraze u skladu sa članom 5 stav 2 tačka d alineja 1 ovog pravilnika i nakon prve iduće vegetacijske godine:

1) sve mašine i skladišni prostori na mjestu proizvodnje koji se koriste u proizvodnji određenog bilja čiste se i, prema potrebi, dezinfikuju primjenom odgovarajućih metoda iz tačke 3;

2) prema potrebi se uvode službene kontrole programa za navodnjavanje i prskanje, među ostalim i zabrana tih programa, kako bi se spriječilo širenje štetnog organizma.

4.1.4. U jedinici za proizvodnju u zaštićenom prostoru koja je u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 1 ovog pravilnika označena kao zaražena, gdje je moguća potpuna zamjena uzgojnog supstrata:

1) nije dozvoljena sadnja određenog bilja, sjemena krompira ni drugih gajenih biljaka iz familije *Solanaceae* koje su domaćini štetnom organizmu, osim ako su u jedinici proizvodnje pod službenim nadzorom izvršene sve mjere:

a) uklanjanje (eliminisanje) štetnog organizma;

b) uklanjanje cjelokupnog materijala biljaka domaćina;

c) potpuna promjena uzgojnog supstrata kao i čišćenje i, prema potrebi, dezinfekcija navedene jedinice i sve opreme;

d) odobrenja od strane Uprave da se obavlja proizvodnja krompira ili paradajza;

2) proizvodnja krompira potiče od sertifikovanih krtola za sadnju ili od minikrtola ili mikrobilja koji potiče iz testiranih izvora;

3) za proizvodnju paradajza mora se koristiti sjeme koje ispunjava zahtjeve propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2072, ili, kad je riječ o vegetativnom razmnožavanju, od biljaka paradajza proizvedenih iz takvog sjemena i uzgojenih pod službenim nadzorom;

4) prema potrebi se uvode službene kontrole programa za navodnjavanje i prskanje, uključujući i zabranu tih programa, kako bi se spriječilo širenje navedenog štetnog organizma.

4.2. Osim mjera navedenih u tački 4.1. ovog priloga, na obilježenom području preduzimaju se i sljedeće mjere:

1) Odmah nakon utvrđivanja zaraze osiguravaju, prema potrebi i primjenom odgovarajućih metoda, čišćenje i dezinfekciju svih mašina i skladišnih prostora na takvim obilježenim područjima koji se koriste za proizvodnju određenog bilja, kako je navedeno u tački 3.

2) Odmah i tokom najmanje tri vegetacijske godine nakon godine u kojoj je utvrđena zaraza:

(a) ako je obilježeno područje određeno u skladu sa članom 5 stav 1 tačka b ovog pravilnika:

- Uprava osigurava nadzor prostor u kojima se uzgaja, skladišti ili u kojima se rukuje određenim biljem, kao i mjesta proizvodnje na kojima se prema ugovoru upotrebljavaju mašine za proizvodnju navedenog bilja;

- vrši se sadnja samo sertifikovanih krtola za sadnju ili krtola namjenjenih za sadnju na istom mjestu proizvodnje uzgojenih pod službenom kontrolom za sve kulture krompira unutar tog područja i testiranje nakon vađenja krtola za sadnju uzgojenih na mjestima proizvodnje koja su u skladu sa članom 5 stav 1 tačka d alineja 2 ovog pravilnika označena kao vjerovatno zaražena;

- vrši se odvojeno rukovanje zaliham izvađenih krtola za sadnju od zaliha drugih krtola na svim mjestima proizvodnje unutar obilježenog područja ili obavljanje čišćenja i, prema potrebi, dezinfekcije između postupaka rukovanja zaliham krtola za sadnju i zaliham drugih krtola;

- u obilježenom području u svim usjevima paradajza vrši se sadnja samo biljaka paradajza koje su uzgojene iz sjemena koje ispunjava propisa kojim se uređuju liste štetnih organizama u skladu sa Regulativom(EU) 2019/2072, ili, kad je riječ o vegetativnom razmnožavanju, iz biljaka paradajza proizvedenih iz takvog sjemena i uzgojenih pod službenim nadzorom;

- sprovode nadzor u skladu sa članom 3 ovog pravilnika;

(b) ako su površinske vode u skladu sa članom 5 stav 7 tačka a ovog pravilnika označene kao zaražene ili su navedene kao jedan od elemenata mogućeg širenja štetnog organizma u skladu sa Prilogom 3 tačka 2 ovog pravilnika:

- vrši se godišnji nadzor u odgovarajućim intervalima, uključujući uzorkovanje površinskih voda i, prema potrebi, divljih biljaka domaćina iz familije *Solanaceae* u relevantnim izvorima vode i osigurava se da se na uzorcima izvrše testiranja iz Priloga 1;

- uvode se službene kontrole programa navodnjavanja i prskanja, uključujući zabranu upotrebe vode koja je označena kao zaražena za navodnjavanje i prskanje određenog bilja i, prema potrebi, drugih gajenih biljaka domaćina iz porodice *Solanaceae* radi sprečavanja širenja štetnog organizma. Ta se zabrana može preispitati na osnovu rezultata dobijenih intenzivnim uzorkovanjem i testiranjem površinskih voda, u odgovarajućim intervalima, kako bi se osigurao visok nivo pouzdanosti da štetni organizam više nije prisutan. Upotreba vode koja je zabranjena za upotrebu može se dopustiti u staklenicima, pod službenim nadzorom, za navodnjavanje i prskanje biljaka paradajza i drugih biljaka domaćina namijenjenih krajnjoj potrošnji i preradi, pod uslovom da se voda dezinfikuje odgovarajućim metodama. U tom slučaju Uprava može ukinuti označavanje vode kao zaražene štetnim organizmom;

- ako je tekući otpad zaražen, uvode se službene kontrole zbrinjavanja čvrstog ili tekućeg otpada koji se ispušta iz pogona za industrijsku preradu ili pogona za pakovanje na mjestima proizvodnje u kojima se rukuje određenim biljem.

3) Uprava uvodi program, kada je to odgovarajuće, zamjene svih zaliha krtola za sadnju, u odgovarajućem vremenskom periodu.“